

SABER O NO SABER

Joan Torrent-Sellens
PROFESSOR DE LA UOC

GOVERNANT LA GLOBALITZACIÓ

Per fi s'ha acabat el 2016 i tots esperem el 2017 amb renovades il·lusions i bones expectatives. Des del punt de vista econòmic, i sota el gran punt de vista, la gran notícia de l'any ha estat la manifestació evident dels malestars de la globalització. En contextos culturals i socioeconòmics molt diferents, gent d'arreu participant en processos electorals ha manifestat discordances amb la forma actual del procés globalitzador. És veritat que hi ha molts altres elements explicatius, però a ningú se li escapa que el sí al Brexit del Regne Unit i la victòria de Donald Trump a les eleccions dels Estats Units tenen un clar component econòmic i, més específicament, de rebuig d'una bona part de la població a com s'estan estructurant les coses a l'esfera econòmica. Hi ha també altres casos d'aquest malestar que es manifesta des de moltes dimensions. Per exemple, el fort augment del suport a opcions polítiques que volen frenar aquest procés, bé sigui a través de limitar els fluxos migratoris, bé sigui a través de profunds desacords amb els nous tractats comercials globals. Però, què hi podem dir des de l'economia científica?

QUÈ ÉS EL CAPITALISME. Primer. Per entendre la globalització cal tenir molt present què és el capitalisme. El capitalisme és un règim d'ordenació de l'economia que es basa en la maximització dels beneficis, que té una institució bàsica: el mercat; i un important corollari, el cicle econòmic. Com que els mercats solen ser bons assignant recursos, però ja no tant distribuint-los, els mercats fallen i això genera desigualtats que s'han de corregir. Com

L'automoció és un dels sectors més típics de la globalització. ARXIU / EP

“
El creixement econòmic sempre s'associa amb l'expansió dels mercats, i el capitalisme sempre cerca el mercat ideal. La globalització, l'última fase del procés capitalista d'expansió de mercats, cerca la dilució de barreres d'espai i de temps a través de la revolució de les tecnologies digitals

que els mercats han d'afrontar situacions de rendiments decreixents (recordin la frase: el capital que no creix mor), tenen una tendència natural cap a l'expansió. El creixement econòmic sempre s'associa amb l'expansió dels mercats, i el capitalisme sempre cerca el mercat ideal. Una manera de construir mercats ideals és la dilució de les barreres d'espai i temps. La mundialització, el procés de construcció de l'economia mundial, cerca la dilució de barreres d'espai a través de la revolució de les comunicacions. La globalització, l'última fase del procés capitalista d'expansió de mercats, cerca la dilució de barreres d'espai i de temps a través de la revolució de les tecnologies digitals. Avui, el mercat és el món i les 24 hores. I per als amants de la ciència-ficció, que cada vegada té menys de ficció i més de ciència: ull amb la

construcció de l'economia universal.

Segon. A través dels processos de revolució tecnològica, el capitalisme genera cicles econòmics de llarga durada. Són períodes en els quals un determinat aparell tecnològic, a l'actualitat el vinculat amb els fluxos d'informació i coneixement, explica els avenços del creixement econòmic. Per això, avui parlem de l'economia global del coneixement. Quan aquests canvis a l'estructura econòmica interaccionen amb canvis socials, polítics i culturals parlem de revolució industrial. I, en els processos de revolució industrial sempre hi ha un període de desenaix entre la nova forma econòmica i les estructures polítiques i institucionals del cicle anterior. Precisament, això és el que passa avui: l'economia és global i les institucions i la

política s'articulen des de l'estat nació. L'economia global del coneixement ja està en marxa, i la societat global del coneixement encara no. Aquest fenomen no és nou. Es pot llegir la construcció dels estats nació del segle XIX com la resposta institucional i política a la creació dels mercats nacionals.

Terçer. En termes de benestar material, els resultats del capitalisme són extraordinaris. Això és innegable. També ho són els resultats de la globalització. Cap economista seriós els negarà l'associació positiva entre més integració econòmica i més benestar material. Això sí, com tots els fenòmens econòmics, la globalització també té dues derivades. La primera derivada, la del producte marginal de la globalització, ens informa que a més integració comercial més producte per càpita. Ara bé, el problema el tenim amb la segona derivada, la de la productivitat marginal de la globalització. No està gens clar que el producte marginal de la globalització sempre sigui creixent. No està clar que els beneficis materials de la globalització siguin positius *in eternum*. I, vet aquí, el problema. Per bé que la globalització ha fet créixer el benestar material, també ha generat molta desigualtat. I la desigualtat té moltes cares. Desigualtat entre economies, i desigualtat dins de les economies. Els exclosos de la globalització són molts i creixen cada dia.

Per aprofitar les rendes de l'economia global, cal avançar en la construcció d'una societat global que corregeixi les fallades dels mercats globals. I això vol dir menys estats nació i més democràcia i institucions globals. Esperem que no sigui política-ficció. Un bon desig per al 2017.